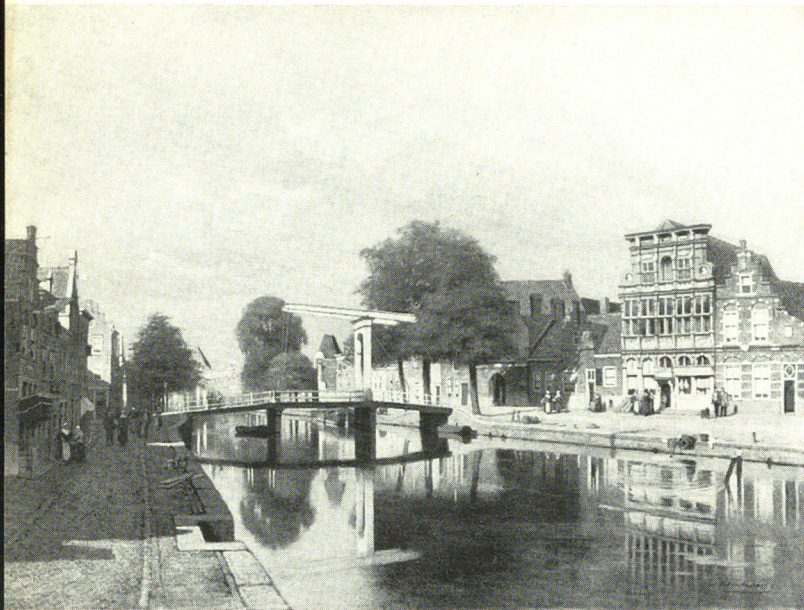

CENTRAAL
MUSEUM
UTRECHT

Agnietenstraat 1
Maliebaan 42

September 1965

HET
KUNSTWERK
VAN DE
MAAND

Het afgebeelde kunstwerk is gedurende de maand september geëxposeerd
in de afdeling „Kunst na 1850”, Maliebaan 42

(Buslijnen 3 en 11, halte Nachtegaalstraat hoek Maliebaan).

Joh. Ch. K. Klinkenberg: De Dwarskaai te Middelburg.

Doek — 61,5 × 82 — 4e kwart 19e eeuw.

Johannes Christiaan Karel Klinkenberg (1852–1924), die als leerling van Meyer Bisschop en de Haagse akademie begon met romantisch geziene, gedetailleerde stadsgezichten in bruine toon, vond allengs een helderder, moderner, impressionistische schildertrant in de geest van de Haagse school. Hij is een van die fijne en kundige kleinere meesters, die weliswaar nimmer de internationale faam verwierven van een Israëls, Mesdag of Jacob Maris, doch bij wie het atmosferisch schilderen in hoofdzaken, zoals de belichting die doet uitkomen, zich ontwikkelt tot een persoonlijke stijl van bijzondere aantrekkelijkheid.

Het gezicht op de Dwarskaai te Middelburg (die in de tweede wereldoorlog deerlijk werd gehavend) met de rijke renaissancegevel van het huis „De Steenrots” rechts, en een ophaalbrug in de diepte, toont het idyllische grachtje in welstand, zoals de meester het in het laatste kwart der vorige eeuw nog heeft aangetroffen en zoals het tot op 1945 is gebleven. De ongerepte, stemmige pracht verplaatst de beschouwer volledig naar de 17e eeuw waarin dit stadsbeeld zijn vorm kreeg; enkele figuurtjes in walcherse tooi dragen hiertoe ten zeerste bij. Door bruin koloriet en een nog enigszins tekenachtig ingaan op architectonische onderdelen herinnert Klinkenberg hier nog aan zijn romantische voorganger Springer, doch deze zou zich in zijn stadsgezichten nimmer de kans hebben laten ontgaan om aandacht te vragen voor groter en talrijker, eer anekdotisch geziene stoffagefiguren. Bovendien is Klinkenberg in de weergave van dit onder lichtbewolkte hemel zonnige grachtje, met de temidden van al dat genuanceerde bruin, goudachtig beschenen blanke gevelpartijen weerspiegeld in het donkere water, veel gevoeliger voor kleurnuances en voor het atmosferische.

De in de diepte van het schilderij naar links buigende gracht is van de grotendeels in schaduw gehulde linkeroever gezien. De donker silhouetterende, groot gehouden huizen vlak vooraan vormen met het zonbeschenen hoge huis „De Steenrots” op de voorgrond rechts van het water, en de wip van de ophaalbrug in het midden, drie vertikale accenten in de horizontalen der langgerekte, lage huizenfronten. Bekwaam heeft de schilder partij getrokken van een donkere boomkruin achter de blanke wipbrug om deze laatste iets naar voren te laten komen, en tevens van de verlenging die het spiegelbeeld in de gracht aan de stijlen der wip verleent, zowel als aan de licht kontrasterende smalle muurdammen tussen de vensters. Zodoende is op allersimpelste wijze evenredigheid van opbouw bereikt in dit wel zeer schone stadsgezicht, welks vredigheid ons met heimwee kan vervullen. Het is 's meesters vroege trant op zijn fraaist.